

EXPOSITIE KAMP VUGHT TOONT DE JODENVERVOLGING IN FOTO'S

In werkelijkheid was het soms nog afschuwelijker

Moet een museum stapels lijken tonen? Ja het is de realiteit, oordeelden ze bij Kamp Vught. Daar is *De Jodenvervolging in foto's* te zien.

Bertjan Kers
Vught

'Ze staan hier op een zondag te wachten tot ze kunnen instappen in de trein naar Westerbork. Wij weten nu dat ze nog geen week later allemaal dood zijn. Vermoord in Sobibór." Jeroen van den Eijnde vertelt over de expositie *De Jodenvervolging in foto's*. Die is na Amsterdam en Berlijn te zien in Kamp Vught. Over ijszingwekkende beelden die nog afgrijselijker bleken te zijn.

In het hart van de expositie kijkt de directeur van Nationaal Monument Kamp Vught naar de uitvergroting van de foto die een Duitse soldaat maakte op het perron van station Vught. Het is dan 23 mei 1943. Niemand met een ster op de borst haalt het einde van de maand.

De zeldzame foto's die Nationaal Monument Kamp Vught een jaar geleden wist aan te kopen vormen de climax van de tentoonstelling die de vernietiging van de Joodse gemeenschap in Nederland in beeld brengt. Van den Eijnde had zich al voorgenomen om de foto's een belangrijke plaats in het museum te geven. De tijdelijke tentoonstelling, die in 2019 was te zien in het Nationaal Holocaust Museum in Amsterdam, is een eerste stap richting die permanente plek.

De Jodenvervolging in foto's is samengesteld door Erik Somers en René Kok van het NIOD (Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies). Zij brachten de stapsgewijze uitroeiing voor het eerst in beeld en dat leverde de nodige discussie op. Onder meer omdat de soms gruwelijke foto's in werkelijkheid nog afgrijselijker waren. Ze bleken soms bewerkt of bijgesneden om de horror te verhullen.

Jurkje

Zo is de foto te zien van het Amsterdamse jochie Sieg Maandag in het bevrijde concentratiekamp Bergen-Belsen. Hij loopt met afgewend hoofd langs een rij lijken die zijn neergelegd langs de kant van de weg. Het

uitgemergelde lichaam van een vrouw is bedekt met wat een jurkje lijkt. In werkelijkheid was ze naakt. Het Amerikaanse tijdschrift *Life* sneed de foto in 1945 voor publicatie ook nog eens bij, zodat alleen benen waren gezien.

Dat de foto gekuist was, wisten de

De link tussen 'De Jodenvervolging in foto's' en de Vughtse foto's was snel gelegd

– Jeroen van den Eijnde, directeur Nationaal Monument Kamp Vught

samenstellers en het Amsterdamse museum drie jaar geleden niet. „Wat zijn de grenzen van de gruwelijkheid? Daar hebben we het hier regelmatig over gehad. Moeten we in het museum ook stapels met lijken laten zien? We zijn daar terughoudend in. Maar als je ziet welke afschuwelijke beelden er anno nu in de media verschijnen over de oorlog in Oekraïne. Tja, het is wel onderdeel van de dagelijkse realiteit.”

Amsterdam en Berlijn

Na Amsterdam is de tentoonstelling even te zien geweest in Berlijn. Holocaustmuseum *Topographie des Terrors* kon de collectie door corona maar kort tonen. Van den Eijnde kwam erachter dat de tentoonstelling nog

▲ De gekuiste foto die van het Amsterdamse jochie Sieg Maandag werd gemaakt bij de bevrijding van Bergen-Belsen. FOTO NIOD/GEORGE RODGER/GETTY IMAGES

beschikbaar was en haalde die naar Vught. „De link met de Vughtse foto's was snel gelegd, de samenhang met de enorm imponerende expositie is onmiskenbaar.”

Wie de komende tijd de vaste expositie over de geschiedenis van Kamp Vught heeft bezocht, kan daarna, vlak voor de uitgang, nog met eigen ogen zien waar Konzentrationslager Herzogenbusch onderdeel van uitmaakte, het systeem van uitsluiting tot vernietiging dat in Nederland zo angstaanjagend georganiseerd verliep. Nergens ook zijn zo veel foto's gemaakt en bewaard gebleven van de Jodenvervolging. En nog altijd duiken er foto's op.

► **Den Bosch, Vught e.o. 2: Op zoek naar naam bij gezichten uit Vught '43**

Meer bomen beloofd op EKP-terrein, maar vijftig sneuvelen er

De bouw van onder meer woon-torens op EKP-Noord aan de Parallelweg in Den Bosch gaat dit jaar nog beginnen. Maar voordat er kan worden begon-nen, wil ontwikkelaar SDK Vast-goed ruim vijftig bomen laten kappen, al hoeven liefhebbers van groen niet te wanhopen.

Roel Kuilder
Den Bosch

Op het voormalige postterrein achter het station komen in totaal 819 woningen, onder meer in vier in het oospringende woontorens. Bij de gemeente is een kapvergunning aangevraagd voor het kappen van 52 bomen op het hele EKP-terrein, waarvan er één verplant gaat worden volgens SDK Vastgoed.

In totaal staan er nu nog zo'n 80 bomen op het terrein. „Er zitten een aantal zieke en afgebroken bomen bij. Voor nu hebben we in deze fase”, zegt een woordvoerder. „De grote bomen aan de westzijde van de weg blijven wel behouden.”

Bomenliefhebbers hoeven niet te treuren, want uiteindelijk komen er veel meer nieuwe voor terug. „We voegen in fases uiteindelijk 162

De grote bomen aan de westzijde van de weg blijven wel behouden

– Woordvoerder SDK Vastgoed

bomen toe aan het terrein. Dan komt het totaal op een gegeven moment op 191 te staan.” Het is de bedoeling dat in 2022 wordt begonnen met de verbouwing van de EKP-hal en de bouw van de eerste woningen. Uiterlijk 2024 worden de eerste bewoners verwacht, in 2027 moet het gehele project klaar zijn.

Naast dit project gaat er de komende jaren nog veel meer gebeuren aan en rond de Parallelweg. Ingeklemd tussen de Parallelweg en Paardskerkhofweg ligt het Grasso-Grenco-terrein met 80.000 vierkante meter om te worden bebouwd. Daar moet voor Nederlandse begrippen met het Innovatie Kwartier Den Bosch een toonaangevende datahotspot komen, maar ook woongelegenheid en horeca.

▲ Aankomst van Joodse gevangenen op station Vught. De foto is op 9 april 1943 heimelijk gemaakt vanuit het dakraam van het huis van de familie Van Heel aan het Versterplein. FOTO FAMILIE VAN HEEL/COLLECTIE NM

Op zoek naar naam bij gezichten uit Vught '43

Vervolg van Den Bosch 1

Van den Eijnde maakte het zelf mee, toen hij in 1986 met mede-studenten onderzoek deed naar de geschiedenis van Kamp Vught. „We wilden opnamen maken bij het station en belden aan bij een huis aan het Versterplein. Een oudere dame deed open en wilde meewerken. Terloops vertelde ze dat haar man ooit foto's had gemaakt van Joden die arriveerden op het station om vervolgens naar het kamp te gaan. Dat was een maand voor het moment van de mensen die op het perron op het punt van vertrekken staan. Wie had ooit gedacht dat die beelden

35 jaar later zouden opduiken?”

Kamp Vught laat bij de digitaal opgepoetste deportatiefoto's het fotoalbum zien waar de kiekjes oorspronkelijk deel van uitmaakten. Soldaat Josef Freialdenhoven maakte het fotoboek als herinnering aan zijn diensttijd.

Naar de drie kiekjes die hij in 1943 in Vught maakte loopt nog altijd onderzoek. Dat heeft inmiddels al nieuwe informatie opgeleverd: zo is bekend dat een jongen met een rugzak uit Enschede komt. Maar nog lang niet alle gezichten hebben een naam. Van den Eijnde: „Het verhaal van deze foto's is helaas nog altijd niet compleet.”

ROSMALEN

Reünie kinder-boerderij 't Veldje

Kinderboerderij 't Veldje in Rosmalen bestaat 25 jaar. Het zilveren jubileum wordt drie keer gevierd, te beginnen aanstaande zondag. De kinderboerderij in de Overlaet is dan geopend van 13.00 tot 17.00 uur. Het bestuur roept (oud-)vrijwilligers op om te komen voor een reünie. Cliënten van zorgorganisatie Cello verzorgen doordeweeks de dieren. Op andere dagen helpen vrijwilligers.

DEN BOSCH

Verwijlen krijgt Sportpenning

Schermer Bas Verwijlen (38) heeft gisteravond de Sportpenning van de gemeente Den Bosch gekregen. De in Den Bosch woonachtige Ossenaar heeft recent een punt gezet achter zijn indrukwekkende carrière. In de rust van de basketwedstrijd tussen Heroes Den Bosch tegen Mechelen kreeg de viervoudig olympiër de penning van wethouder Sport en locoburgemeester Huib van Olden.

SCHIJNDEL

Paaspop eindigt met vechtpartij

Bij een vechtpartij na afloop van Paaspop in Schijndel zijn zondagochtend meerdere mensen gewond geraakt. Volgens de politie brak er rond 01.30 uur ruzie uit tussen meerdere mensen. Dat gebeurde tijdens de uitstroom van het evenement. Meerdere betrokkenen voor behandeling naar de Eerste Hulp. Verder waren er geen grote incidenten tijdens Paaspop, dat dagelijks 35.000 mensen trok.

De veerdienst wordt niet meer onderbroken door stakingen of andere acties

– Jan van Loon, stichting Maasveren

► Bommelerwaard 5

► Raad van State luistert

Alles uit de kast tegen N65-plan

Ruim 150 Vughtenaren hebben bij de Raad van State gevraagd om de grootse plannen met de N65 in de prullenbak te gooien of terug te sturen naar de tekentafel van de overheden.

Cerberus Persbureau
Jos van de Ven

Den Haag/Vught

Vooraf de bewoners van en rond de Helvoirtseweg vrezen zwaar de dupe te worden van een in hun ogen halfslachtig wegenplan dat vlees noch vis is. De bedoeling van het omvangrijke project is om enerzijds het verkeer tussen Den Bosch en Tilburg beter te laten doorstromen en anderzijds in en rond Vught het zogenoemde onderliggende wegennet te ontlasten. Gemeente, provincie en Rijkswaterstaat willen in Vught de N65 verdiept aanleggen met een paar ongelijkvloerse kruisingen. De belangrijkste afslag wordt een dubbele rotonde die aansluit op de J.F. Kennedylaan en Helvoirtseweg.

De raadvrouw van de tegenstanders wees de hoogste bestuursrechter er tijdens de eerste marathonzitting op dat met de keuze van het huidige wegenplan het verkeer op de Helvoirtseweg gaat verdubbelen van 6000 autobewegingen per dag naar tussen de 8700 en 11.000 per dag. „Dat kan die smalle weg niet aan en dat is vragen om verkeersongelukken. Bovendien komt er veel meer verkeersoverlast, herrie en luchtvervuiling. De verkeersveiligheid verbetert niet en ook de luchtkwaliteit wordt slechter.”

‘Echt veiliger’

Volgens de landsadvocate, die sprak namens de drie betrokken overheden, valt het allemaal reuze mee met de gevreesde overlast en ongelukken. „De gemeente gaat nog heel wat verkeersmaatregelen op en rond de Helvoirtseweg nemen zodat het echt veiliger wordt en er minder overlast is. De maximumsnelheid wordt verlaagd en er komt een knip in de Van Voorst tot Voorststraat. Alle maatregelen zal de gemeente in nauw overleg met de bewoners nemen.”

Vughtenaar Arlo Schriers gelooft er geen snars van. Zo vindt hij het onbegrijpelijk dat de jaren geleden afgesloten Stationsstraat en Van Miertstraat weer op de Helvoirtseweg weer zullen worden aangetakt met dit plan. „Die straten zijn destijds vanwege de verkeersveiligheid van de Helvoirtseweg afgekoppeld. En nu de Helvoirtseweg vele malen drukker wordt, zouden ze weer open moeten om het verkeersveiliger te maken. Dat gaat er bij mij en andere bewoners niet in.”

Andere bezwaarmakers, zoals

▲ Honderden Vughtenaren verzetten zich tegen de plannen met N65. FOTO MARC BOLSUIS

Comité N65 Ondergronds, wijten alle ellende aan de keuze om de N65 niet in een tunnel aan te leggen. Volgens deskundige Willem Bos is een tunnel veel minder kostbaar als de overheden voorspiegelen. „Wij willen een simpele tunnel zonder afslagen en zonder zwaar dak. Zo'n tunnel hoeft niet meer dan 136 miljoen euro te kosten en niet 410 miljoen euro zoals de landsadvocate voorspiegelt. Een tunnel lost een hoop ellende op, ook voor de Helvoirtseweg. De afslagen kun je voor het begin en het eind van de tunnel aanleggen en het bestemmingsverkeer kan via de bovengrondse pa-

Wij willen een simpele tunnel zonder afslagen en zonder zwaar dak

– Willem Bos, bezwaarmaker

rallelwegen door Vught.”

De landsadvocate benadrukte dat de gemeenteraad in dit geval alle alternatieven heeft bekeken, maar dat een tunnel domweg te duur is.

Verkeerde cijfers

Tegenstanders wezen de Raad van State erop dat de gemeenteraad van Vught hun besluit om geen tunnel aan te leggen, heeft gebaseerd op verkeerde cijfers. „De voordelen zijn weggepoetst en de nadelen opgeblazen. Er is alleen naar de duurdere tunnelvarianten met op- en afritten gekeken, maar niet naar een simpele recht-toe-recht-aan-tunnel”, aldus een van de tegenstanders.

Bij de overige twee zittingen deze week komen andere onderwerpen aan bod, zoals het tracé bij Helvoirt. Einduitspraak zal daarna over zes tot twaalf weken volgen.